

Globális szabványok a Rövid Ellátási Láncban

2018 januárjában tartotta a Nemzeti Élelmiszer-nyomonkövetési Platform az elmúlt két évet lezáró rendezvényét. A záró rendezvény egyben nyitó rendezvény is volt, hiszen bejelenthetjük a munka folytatását, azt, hogy újabb két évre szóló együttműködési megállapodás előkészítése zajlik.

2015 októberében került sor együttműködési megállapodás aláírására a **Földművelésügyi Minisztérium és a GS1 Magyarország** között a **Nemzeti Élelmiszer-nyomonkövetési Platform** megalakítására. A Platform tervezett időtartamára meghirdettük a munkacsoportokat, és azok ütemtervét.

A munka négy vertikális és egy horizontális munkacsoportban zajlott:

- Zöldség-gyümölcs munkacsoport
- Bor és pálinka munkacsoport
- Hal és hús munkacsoport
- Tej és tejtermék munkacsoport
- Horizontális munkacsoport

A vertikális munkacsoportokban meghatároztuk azokat az ellátási láncokat, amelyek mentén a nyomonkövetési módszertant kidolgoztuk. Megtörtént a jogszabályi és adatszolgáltatási kötelezettségek felmérése. A GS1 munkatársai ezekben a munkacsoportokban bemutatták azokat a szabványokat, amelyek alkalmazásával létrehozhatók hatékony, automatizált nyomonkövetési rendszerek. Szintén bemutatásra kerültek azok az európai vagy globális, szektorspecifikus útmutatók, amelyek segítették a hazai felhasználókat a magyar piacra szánt dokumentumok összeállításában.

A Platform munkája nagy érdeklődést váltott ki, a munkában résztvevő szervezetek és delegáltjaik száma folyamatosan nőtt; a munkában 2017 év végére **97** szervezet képviselésében **188 fő vett részt**.

A Platform keretén belül lehetőséget biztosítottunk a munkában résztvevő szervezetek számára, hogy nyomonkövetési rendszereiket a GS1 auditorai segítségével felülvizsgálják.

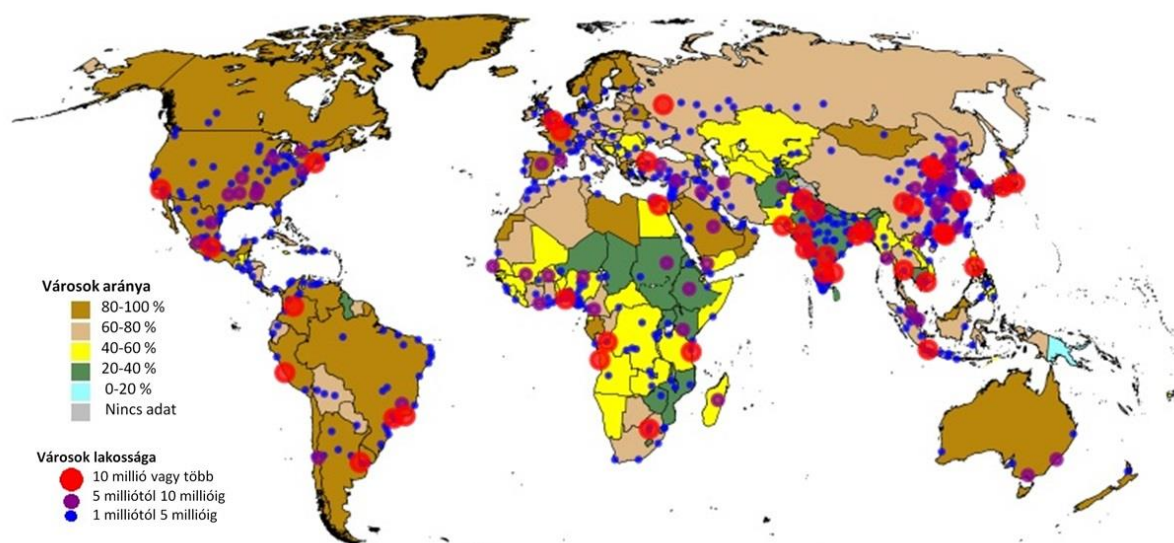
A munka első szakasza tehát véget ért, az induláskor meghatározott célokat elértük; **az útmutatók** elkészültek és **mindenki számára** - regisztrációt követően - **szabadon elérhetőek** a www.nenyp.hu oldalon. A következő mérföldkő, hogy az útmutatókban összefoglalt ismeretek minél szélesebb körben váljanak a mindennapi gyakorlat részévé. Már most látszik, hogy van érdeklődés a globális szabványokon alapuló nyomonkövetési rendszerek gyakorlati megvalósítására, hiszen több, jelentős vállalkozás jelezte, hogy elindítja saját nyomonkövetési projektjét.

A kitűzött célokat bár elértük, de egy nagyon fontos ellátási láncra nem készült még útmutató. Ez a terület pedig nem más, mint a **Rövid Ellátási Lánc** (továbbiakban: **REL**). Joggal vetődik fel a kérdés, hogy mit keresnek a nemzetközi szabványok a rövid ellátási láncban? Azt gondolhatjuk, hogy a globális szabványok, modern, automatizált nyomkövetési rendszerek a „nagyok” játéka, pedig ez nem így van. A REL napjainkban újra reneszánszát éli. Bár Magyarországon a modern közösségi REL

megoldások (dobozrendszer, közösség támogatta mezőgazdaság) nem túl régóta ismertek, az Egyesült Államokban, Európa nyugati, déli részén már évtizedes hagyományokra tekint vissza. A Kormány által 2015-ben elfogadott Magyarország közép- és hosszú távú Élelmiszeripari Fejlesztési Stratégiája is számol ezzel az ellátási láncsal. A Kormányzat számos lépéssel segíti, segítette eddig is a REL működését. Megszületett a kistermelői rendelet (*Kistermelői rendelet (52/2010. (IV. 30.) FVM rendelet*), a kistermelői piacok nyitását könnyítő rendelet (*51/2012. (VI. 8.) VM rendelet*), mely a kistermelők, REL-ben érdekeltek működését teszi könnyebbé úgy, hogy közben garantálja az élelmiszerbiztonságot.

Miért fontos a REL?

Forrás: ENSZ – A világ urbanizációs kilátásainak felülvizsgálata 2014

A világon az urbanizáció egyre nő. Ma a világ 7,4 milliárd fő lakosságának több mint a fele városokban él, 1900-ban ez az arány 15% volt. Ma a városokban élők aránya Európában 75%, de a fejlett nyugati területeken a városokban lakók aránya eléri a 90 %-t. Az előrejelzések szerint az urbanizáció növekedni fog, a növekedés motorjai elsősorban a fejlődő országok lesznek, de a fejlett országokban - ha kisebb mértékben is -, emelkedni fog a városban élő emberek száma. Az urbanizáció mértékének növekedése, főként a fejlett, stagnáló, vagy éppen fogyó népességű országokban, a vidék elnéptelenedésével jár együtt. Mind a nagy

népességszámú városok, mind az elnéptelenedő vidék számos probléma forrása már napjainkban is.

A REL a vidék népességmegtartó képességét javíthatja, megélhetést, biztos jövőképet adhat a vidéken élőknek, továbbá olyan termelési adottságokat is tud használni, amelyet sem a nagyüzemi mezőgazdaság, sem a nagyüzemi élelmiszeripar nem tud.

Mindezek mellett hozzájárulhat

1. kulturális örökségünk megtartásához a hagyományos feldolgozási technikák alkalmazásával, tradicionális termékek előállításával,
2. de hozzájárulhat a vidéki környezet minőségének megóvásához, őshonos, vagy régi állat- és növényfajták fenntartásával hozzájárulhat a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

Gyakran azonosítjuk a REL-t környezetkímélő mezőgazdasági és élelmiszer előállítási rendszerként, azt gondoljuk, az a tény, hogy az élelmiszer nem „utazik” azt jelenti, hogy a termelés környezetterhelése kicsi.

A REL népszerűségének egyik hajtóereje a fejlett országokban az egyre nagyobb teret nyerő antiglobalizációs törekvések, melyek leginkább és leghamarabb az élelmiszerellátásban nyilvánultak meg. A fogyasztók egy jelentős rétege előnyben részesíti a helyben termelt élelmiszert, és elutasítja a nagy távolságból szállított, nagyüzemi módszerekkel előállított élelmiszereket. Nem szabad elfelejteni, hogy a globalizáció és így a fejlődés természetes hajtóereje a **hatékonyság**. Minél nagyobb tömegben termelünk, minél nagyobb mennyiségeket szállítunk, annál olcsóbban tudnak a termékek az üzletek polcára kerülni.

Ha a REL fel akarja venni a versenyt a hagyományos ellátási láncsal, nem kerülheti el, hogy tevékenységét hatékonyabbá tegye. A hatékonyság javításának egyik eszköze az együttműködések megvalósítása, kiterjesztése. Ez az együttműködés megvalósulhat a logisztikában, termeléshez szükséges anyagok beszerzésében, értékesítésben.

Mindegyik terület része a kötelező nyomonkövetésnek, mindegyik területről információt kell kezelnie a termelőnek, és ezeket az információkat az együttműködés során meg kell egymással osztaniuk. A globális szabványok alapján felépülő nyomonkövetési rendszerek ezt a tevékenységet kevés élömunka-ráfordítással, akár automatizálva is el tudják végezni.

Ezekben a rendszerekben tárolt nyomonkövetési információk alapot adnak olcsó, de nagyon korszerű és hatékony marketing tevékenységhez. Sajnos a tapasztalat azt mutatja, hogy a kistermelői élelmiszerek gyenge pontja a **jelölés**. Ezen a helyzeten változtatni kell, mert az élelmiszerekről egyre több ismerettel rendelkező fogyasztó bizalma meggyengülhet egy helytelen élelmiszerjelölés láttán. A modern nyomonkövetési rendszerek alkalmazásának további előnye lehet tehát, hogy a rendszer segítheti a termelőket a jogszabályoknak megfelelő jelölések (címke) előállításában.

Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy a fentebb felsorolt tulajdonságokat „alanyi jogon” birtokolja a REL, pedig mindezek csak lehetőségek. Ezeket a lehetőségeket ki kell bontani, meg kell valósítani ahhoz, hogy a REL élet- és versenyképes legyen. Ennek a kibontásnak az egyik eszköze a modern, globális szabványokon alapuló nyomkövetési rendszer.

Képek forrása: internet, Can Stock Photo, nenyp.hu

Szerző: Laszlovszky Gábor, főosztályvezető, Élelmiszeripari Főosztály, Földművelésügyi Minisztérium 2018.

Szerkesztette: Szépfalvi Enikő, koordinátor, Élelmiszeripari Főosztály, Földművelésügyi Minisztérium 2018.